

HINDER FÖR CIRKULÄR EKONOMI

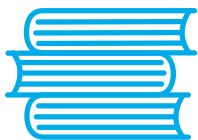
Svensk Handels rekommendationer för ökad cirkuläritet inom handeln

Handeln vill bidra till att bygga en resurseffektiv och cirkulär ekonomi. Det gör vi genom att skapa hållbara, lönsamma och effektiva affärsmodeller för återbruk och återvinning av produkter och material. Flera och fler företag ser nya affärsmöjligheter kopplat till cirkulär ekonomi men upplever samtidigt att det finns en rad hinder för att de ska kunna utforska dessa fullt ut. Bland annat sätter olika lagstiftning käppar i hjulen för vad företag kan och får göra med uttjänta produkter och material.

Cirkulär ekonomi kräver förändring på en rad olika policyområden: allt från krav på produktdesign som tar större miljöhänsyn, till nya affärs- och marknadsmodeller och nya sätt att omvandla avfall till resurser. Så väl som ändrade konsumentbeteenden. För att stötta företagens arbete med att investera i nya affärsmodeller för en cirkulär ekonomi behöver det också komma tillstånd nya finansieringsmetoder såväl som en bättre samordning mellan olika politikområden.

För att ta reda på hur engagemanget ser ut inom handeln kring frågor som rör cirkulär ekonomi samt identifiera hinder som motverkar företagens arbete med återbruk, återvinning och ökad cirkuläritet har Svensk Handel med hjälp av konsultfirman 2050 genomfört en kartläggning bland ett urval av större medlemsföretag våren 2018.

ADMINISTRATIVA HINDER

– UTFORMA LAGSTIFTNING SOM FRÄMJAR EN CIRKULÄR EKONOMI

För att Sverige ska nå en cirkulär ekonomi där produkter och material tas till vara och cirkulerar för återbruk, återanvändning och/eller materialåtervinning behöver befintlig avfallslagstiftning ses över och moderniseras.

En moderniserad avfallslagstiftning:

- **Avfallshierarkin ska vara styrande** – Målet bör vara att så lite restprodukter och avfall som möjligt förbränns.
- **Ett resursperspektiv** – Produkter och material som går att återbruka och återvinna måste ses som en resurs och inte per automatik klassas som avfall (undantag farligt avfall). Först när dessa nått slutet på sin livscykel kan de klassas som avfall.
- **Se över avfallsdefinitionerna** – Produkter och material som går att återbruka och återvinna ska ses som resurser och inte per automatik klassas som avfall. Idag styr definitionen för vad som anses vara avfall hela den fortsatta hanteringen av dessa. Därför behöver avfallsdefinitionerna ses över i EU och Sverige så att produkter och material bättre kan cirkulera och komma till nytta i flera led.
- **Fler aktörer i värdekedjan måste få hantera material och produkter för cirkulering** – För att Sverige ska nå högre upp i avfallshierarkin måste fler aktörer få hantera material och produkter för återbruk och återvinning. Idag har bara företag som godkänts som avfallshanterare tillstånd att hantera produkter och material som klassats som avfall.
- **Avfallsförebyggande åtgärder bör premieras av lagstiftaren** – Företag inom handeln som samlar in uttjänta produkter från konsument för återbruk och/eller återvinning ska inte klassas som avfallshanterare med tillhörande administration. Svensk Handel vill att lagstiftaren istället ser det som handelsföretagen ägnar sig åt som avfallsförebyggande åtgärder. På så sätt behöver inte avfallslagstiftningen träda in.
- **Det ska vara lätt att göra rätt** – Konsumenter som vill bidra till att produkter får ett andra liv ska inte behöva känna till befintlig avfallslagstiftning. Idag godkänner Naturvårdsverket t ex inte att trasiga kläder blandas med hela vid insamling i butik och allt material blir därmed klassat som avfall! Detta är vare sig kostnads- eller resurseffektivt.
- **Enhetliga spelregler** – Det är viktigt med transparenta och enhetliga system. Företag måste kunna utgå ifrån att samma regler gäller över hela landet. I dag har vi ett scenario där det kan finnas 290 separata särtolkningar på grund av det svenska kommunala monopolet.

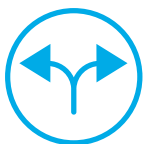

EKONOMISKA HINDER

- UNDERLÄTTA FÖR HÅLLBARA AFFÄRSMODELLER FÖR CIRKULÄR EKONOMI

Många handelsföretag vill erbjuda hållbara och återvunna produkter men har pekat ut bristande lönsamhet som ett stort hinder för arbetet med cirkulär ekonomi. Efterfrågan på återvunna produkter och återbrukstjänster är fortfarande låg samt bristen på fungerande marknader för återvunna material i såväl Sverige som EU är ett stort problem.

- **Ekonomiska styrmedel som gynnar cirkulär ekonomi och resurseffektivitet bör främjas** – Inköp av återvunna produkter och material behöver främjas då priset för dessa är högre idag än för jungfruliga material. Företagen har inte alltid möjlighet att få täckning för dessa extra kostnader. Här behöver incitament tas fram som jämnar ut spelreglerna.
- **Främja design och produktutveckling för en ökad cirkuläritet** – Brist på cirkulär design och produktutveckling samt transparens i värdekedjan kring varors kemikalieinnehåll är något som företagen lyfter som problem och något som hämmar deras arbete med cirkulär ekonomi. Då handeln är global bör Sverige därför driva på för ökade krav kring transparens i värdekedjan samt krav på cirkuläritet vid design av varor på minst EU-nivå.
- **Regelverket kring uthyrning, uppgradering och återanvändning måste bli enklare.** Bristande lönsamhet är fortsatt ett avgörande hinder för att vidareutveckla denna typ av affärsmodeller. Samtidigt är kostnaden för arbetskraften konstant. Här behöver regeringen skapa incitament för företag. Till exempel bör momsens på begagnade varor slopas. Svenska Handel vill också se att kostnaden för att anställa måste bli billigare, i form av sänkta arbetsgivaravgifter.
- **Kostnadseffektiv infrastruktur och en fungerande returlogistik** är avgörande för att kunna cirkulera produkter och material för återbruk och återvinning. Idag hindras detta av såväl befintlig avfallslagstiftning som höga kostnader för transporter. Nya logistiklösningar och samarbeten behöver utvecklas såväl som fossilfria transportalternativ.
- **Underlätta för företag som vill bidra till ett effektivare resursutnyttjande och ser möjligheter i att cirkulera produkter och material som uppkommer i sin verksamhet.** Idag råder fortfarande oklarheter kring vad som anses vara verksamhetsavfall och därmed jämförligt avfall och vem som får hantera resurserna. Beträffande administration och därtill hörande kostnader motverkar företagens olika cirkulära initiativ.
- **Svensk Handel efterfrågar nya finansieringsmodeller och tillgång till kapital för företag som vill investera i nya hållbara affärsmodeller.** Många gånger råder en utmaning i att kunna skala upp befintligaffärsidé och/eller teknik på bredare front för att bli lönsam. Här kan företag initialt behöva hjälp med kapital för att långsiktigt våga investera i nya affärsmodeller.

POLITISKA STYRMEDEL SOM FRÄMJAR EN CIRKULÄR EKONOMI

- Svensk Handel vill se att regeringen **tar fram en nationell strategi och sätter konkreta mål för en cirkulär ekonomi**. Företagen efterfrågar långsiktighet för att kunna investera i sitt arbete med cirkulär ekonomi. Målen bör därför innehålla alla delar av en cirkulär ekonomi som t ex materialeffektivitet, förlängd livslängd, återanvändning och återvinning etc.
- Svensk Handel efterfrågar **bättre samverkan och helhetstänk mellan olika beslutsfattare** gällande cirkulär ekonomi. Idag råder intressekonflikter mellan olika lagar och policyområden som t ex miljömålet giftfri miljö och ambitioner om ökad materialåtervinning.
- Regeringen behöver **avsätta medel för att öka kunskapen om cirkulär ekonomi**, så väl mot företag, offentlig sektor som mot konsument. Det råder fortfarande en stor okunskap kring vad cirkulär ekonomi är och dess olika möjligheter. Riktade insatser för att nå ut till små- och medelstora företag bör premieras.
- Regeringen har aviserat att man avser tillsätta en ”delegation för cirkulär ekonomi”. Svensk Handel välkomnar detta men vill samtidigt trycka på att delegationen bör ha ett näringslivfokus där innovation, samverkan och nya affärsmodeller bör stå i centrum.
- **Regeringen bör etablera forum för samverkan** som möjliggör för aktörer inom olika delar av samhället att mötas samt utbyta information och kunskap kring cirkulär ekonomi. Det bör ske på så väl nationell som på regional nivå. Idag råder en brist på kunskapsutbyte kring cirkulär ekonomi mellan relevanta aktörer i värdekedjan, så väl som mellan näringsliv och offentlig sektor.
- **Fokus bör ligga på att nå små och medelstora företag** – som utgör en majoritet av svenskt näringsliv. Små- och medelstora företag ingår sällan i något av regeringens initierade innovations- eller forskningsprogram, inte heller deltar de i någon samverkansplattform kring cirkulär ekonomi.
- Svensk Handel uppmanar regeringen att även **inkludera cirkulära ekonomi i uppdraget till ”Forum för miljösmart konsumtion”**. Regeringen har tillsatt ett Forum för miljösmart konsumtion vars syfte är att stimulera kunskapsutbyte, innovation och hållbar konsumtion, riktat mot företag. Svensk Handel vill se att resurser även avsätts för att lyfta in frågor som stimulerar till nya hållbara affärsmodeller som bidrar till en cirkulär ekonomi.
- För att Sverige inte ska halka efter länder som t ex Finland och Holland, behöver **mer pengar investeras i forskning och utveckling** kring ny teknik för återvinning och resurseffektiva material såväl som ny infrastruktur som underlättar cirkulering av produkter och material som ska gå till återbruk och återvinning.